

โครงการสำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ.2555

หลักการและเหตุผล

เนื่องจากสถานการณ์ทางเศรษฐกิจในยุคโลกไร้พรมแดน มีผลทำให้โครงสร้างการดำเนินธุรกิจทางการค้า ธุรกิจทางการบริการ และอุตสาหกรรมการผลิตเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก โดยเฉพาะการผลิตนับเป็นกิจกรรมทางเศรษฐกิจสาขาหนึ่งที่มีบทบาทอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยในแต่ละปีมีมูลค่าผลผลิตประมาณ 2 ใน 5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมของประเทศ (GDP) ซึ่งก่อให้เกิดการจ้างแรงงานถึงประมาณ 5.8 ล้านคน จึงเห็นได้ว่าโครงสร้างของระบบเศรษฐกิจของประเทศขึ้นอยู่กับอุตสาหกรรมค่อนข้างมาก ประกอบกับปัจจุบันมีการประกอบธุรกิจทั้งทางด้านการค้า การบริการ และอุตสาหกรรมการผลิตใหม่ ๆ เกิดขึ้น รวมทั้งการประกอบอุตสาหกรรมขนาดเล็ก และอุตสาหกรรมในครัวเรือน ก็มีบทบาทสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศเพิ่มขึ้น ดังนั้นข้อมูลสถิติและสารสนเทศโครงสร้างพื้นฐานเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจดังกล่าว จึงมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับภาครัฐและเอกชนใช้ในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนา ด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมทั้งในระดับประเทศ และระดับจังหวัด เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในเวทีการค้าโลก

สำหรับการจัดทำข้อมูลด้านเศรษฐกิจนี้ องค์การสหประชาชาติได้ให้ข้อเสนอแนะประเทศที่กำลังพัฒนา ควรมีการจัดทำข้อมูลสถิติในรูปแบบการจัดทำสำมะโนอย่างน้อยทุก 5 - 10 ปี เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการศึกษา การกระจายตัว การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอุตสาหกรรมและภาวะการดำเนินกิจการของธุรกิจ

อำนาจหน้าที่ในการจัดทำสำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ดำเนินการสำมะโนโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติสถิติ พ.ศ. 2550 มาตรา 6 (4) กำหนดให้สำนักงานสถิติแห่งชาติ มีอำนาจและหน้าที่จัดทำสำมะโนหรือการสำรวจ ตัวอย่างหรืออำนวยการให้มีการสำรวจด้านต่าง ๆ ของประเทศ

ความหมายสำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม

สำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม หมายถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลสถิติเกี่ยวกับจำนวนและลักษณะที่สำคัญ ๆ เกี่ยวกับการดำเนินธุรกิจทางการค้า ธุรกิจทางการบริการ และอุตสาหกรรมการผลิตในสถานที่ตั้งที่แน่นอนทุกหน่วยภายในท้องที่ที่กำหนดทั่วประเทศ

ความเป็นมา

สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้จัดทำสำมะโนธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ และสำมะโนอุตสาหกรรมทุก 10 ปี ตามข้อเสนอแนะขององค์การสหประชาชาติ เพื่อให้ประเทศมีข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญทางด้านธุรกิจทางการค้า ธุรกิจทางการบริการ และอุตสาหกรรมการผลิตอย่างต่อเนื่อง โดยสำมะโนธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการได้จัดทำมาแล้ว 3 ครั้งในปี 2509 2531 และ 2545 สำมะโนอุตสาหกรรมจัดทำมาแล้ว 3 ครั้ง เช่นกัน ในปี 2507 2540 และ 2550 สำหรับในปี 2555 จะครบรอบ 10 ปีการจัดทำสำมะโนธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ

สืบเนื่องมาจากปัจจุบันโครงสร้างด้านเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็วมากตามที่กล่าวมาแล้ว ทำให้หน่วยงานหลักด้านเศรษฐกิจของประเทศ คือ กระทรวงอุตสาหกรรม (สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ธนาคารแห่งประเทศไทย และกระทรวงพาณิชย์ มีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลที่ทันสมัยเพื่อใช้ในการวิเคราะห์และติดตามสถานการณ์ด้านเศรษฐกิจของประเทศ และภูมิภาค จึงขอให้สำนักงานสถิติแห่งชาติจัดทำข้อมูลสำมะโนอุตสาหกรรมจากทุก 10 ปี เป็นจัดทำทุก 5 ปี ประกอบกับปัจจุบันประเทศต่าง ๆ ส่วนใหญ่ได้มีการจัดทำสำมะโนด้านเศรษฐกิจทุก 5 ปี

ดังนั้น สำนักงานสถิติแห่งชาติ จึงได้วางแผนปรับการจัดทำสำมะโนอุตสาหกรรม เป็นประจำทุก 5 ปี โดยจะเริ่มดำเนินการในปี 2555 โดยบูรณาการดำเนินการไปพร้อมกับการสำมะโนธุรกิจทางการค้า และธุรกิจทางการบริการ ในปี 2555

วัตถุประสงค์

โครงการสำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. 2555 มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1) เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานที่แสดงให้เห็นโครงสร้าง และการกระจายตัวของสถานประกอบการประเภทต่าง ๆ เช่น สถานประกอบการธุรกิจทางการค้า ธุรกิจทางการบริการ อุตสาหกรรมการผลิต การก่อสร้าง การขนส่งทางบก สถานที่เก็บสินค้า และกิจกรรมด้านข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร และโรงพยาบาลเอกชน เป็นต้น

2) เพื่อเก็บรวบรวมรายละเอียดการดำเนินงานของสถานประกอบการเกี่ยวกับจำนวน และขนาดของสถานประกอบการ ประเภทธุรกิจและอุตสาหกรรม จำนวนคนทำงาน ลูกจ้าง ค่าตอบแทนแรงงาน มูลค่าซื้อสินค้ามาจำหน่ายหรือให้บริการ ต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มูลค่าขายผลผลิตและรายรับ ส่วนเปลี่ยนแปลงของวัตถุดิบและสินค้าคงเหลือ มูลค่าของสินทรัพย์ถาวรของสถานประกอบการ

ประโยชน์ที่จะได้รับ

ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์สำหรับผู้ใช้อข้อมูลทั้งในภาครัฐบาลและเอกชนที่สำคัญ ดังนี้

ภาครัฐ

1) ใช้ในการวางแผนและกำหนดนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจด้านธุรกิจทางการค้า ธุรกิจทางการบริการ และอุตสาหกรรมการผลิตทั้งในระดับประเทศและระดับท้องถิ่น เพื่อเสริมสร้างศักยภาพของธุรกิจและอุตสาหกรรมให้สามารถแข่งขันได้ในเวทีการค้าโลก

2) ใช้ในการจัดทำดัชนีชี้วัดภาวะเศรษฐกิจและภาวะการดำเนินกิจการ เช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมตารางปัจจัยการผลิตและผลผลิตของประเทศ สัดส่วนแรงงานในภาคการผลิต การบริการ เป็นต้น

3) ใช้ในการจัดทำแผนวิเคราะห์สถานการณ์ในการส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อมของประเทศ

4) ใช้ประกอบการพิจารณากำหนดนโยบายออกกฎหมายและมาตรการต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและกำหนดทิศทางการประกอบธุรกิจทางการค้า ธุรกิจทางการบริการ และอุตสาหกรรมการผลิตให้เป็นไปตามแนวนโยบายที่กำหนดไว้

5) เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนจัดหาโครงสร้างพื้นฐาน (Infrastructure) เพื่อสนับสนุนธุรกิจทางการค้า ธุรกิจทางการบริการ และอุตสาหกรรมการผลิตของประเทศ

6) ใช้ในการพัฒนาระบบข้อมูลเพื่อการวางแผนเตือนภัยทางเศรษฐกิจและสังคม

7) ใช้ประโยชน์ในทางสถิติเพื่อจัดทำกรอบตัวอย่าง สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานประกอบการของหน่วยสถิติต่าง ๆ

ภาคเอกชน

1) ผู้ประกอบการใช้ข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลการดำเนินกิจการ เป็นเครื่องมือสำหรับการวิเคราะห์สถานการณ์ด้านเศรษฐกิจ รวมทั้งการวางแผนตัดสินใจเกี่ยวกับการลงทุนขยายกิจการ/สาขา บริหารและควบคุมการดำเนินกิจการในด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2) ใช้ข้อมูลเป็นฐานเพื่อเปรียบเทียบ (Benchmark) ผลการดำเนินงานตนกับกิจการอื่นๆ ในอุตสาหกรรมประเภทเดียวกัน หรือขนาดต่างๆ

3) สำหรับนักวิชาการ นักวิจัย และสถาบันการศึกษา นำไปศึกษาวิเคราะห์ต่อยอด สร้างนวัตกรรม เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาธุรกิจทางการค้า ธุรกิจทางการบริการ และอุตสาหกรรม การผลิตที่อยู่ในความสนใจ และเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ขอบข่ายและคัมรวม

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน: การนับจด (Listing) ในปี 2554

สถานประกอบการทั่วประเทศ ที่ประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ตามการจัดประเภทมาตรฐาน อุตสาหกรรมประเทศไทย ปี 2552 (Thailand Standard Industrial Classification : TSIC-2009) ได้แก่ ธุรกิจทางการค้า ธุรกิจทางการบริการ การผลิต การก่อสร้าง การขนส่งทางบกและสถานที่เก็บสินค้า กิจกรรมด้าน ข้อมูลข่าวสารและการสื่อสาร และโรงพยาบาลเอกชน **ไม่รวม** แผงลอยในตลาด แผงลอยและหาบเร่ และแผงลอย ในศูนย์การค้า

2) การเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียด: การแจงนับ (Enumeration) ในปี 2555

สถานประกอบการทั่วประเทศ ที่ดำเนินกิจการเกี่ยวกับ ธุรกิจการค้าปลีก การค้าส่ง การบริการ และการผลิต

งบประมาณ

สำนักงานสถิติแห่งชาติได้จัดทำงบประมาณการจัดทำโครงการสำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. 2555 ครอบคลุมแผนงาน ตั้งแต่ขั้นการวางแผนและเตรียมงาน จนถึงนำเสนอผลข้อมูลเป็นเวลา 3 ปี คือ ตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2554 – 2556 ดังนี้

ปี	งบประมาณ		
2554	217.0	ล้านบาท	(ได้รับ)
2555	193.2	ล้านบาท	(ได้รับ)
2556	72.9	ล้านบาท	(ขอตั้ง)
รวมงบประมาณทั้งโครงการ	483.1	ล้านบาท	

แผนการดำเนินงาน

สำนักงานสถิติแห่งชาติ กำหนดแผนงานการจัดทำสำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. 2555 ครอบคลุมแผนงานตั้งแต่ขั้นการวางแผนเตรียมงานจนถึงการนำเสนอผลข้อมูลเป็นเวลา 3 ปี คือตั้งแต่ปีงบประมาณ 2554 – 2556 ดังนี้

- ปี 2554**
- 1) ศึกษาค้นคว้าข้อมูลและข้อปัญหา พร้อมทั้งวางแผนการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน
 - 2) วางแผนเตรียมงานเก็บรวบรวมข้อมูล
 - 3) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน สถานประกอบการทั่วประเทศ
 - 4) ประมวลผลข้อมูลและนำเสนอผล โดยจัดทำรายงานข้อมูลพื้นฐาน : ระดับจังหวัด
- ปี 2555**
- 1) ประมวลผลข้อมูลและนำเสนอผล โดยจัดทำรายงานข้อมูลพื้นฐาน : ระดับภาคและทั่วประเทศ
 - 2) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียด เฉพาะสถานประกอบการธุรกิจทางการค้า ธุรกิจทางการบริการ และการผลิตทั่วประเทศ
- ปี 2556**
- 1) ประมวลผลข้อมูลรายละเอียด ระดับจังหวัด ภาคและทั่วประเทศ
 - 2) นำเสนอผลโดยจัดทำรายงานข้อมูลรายละเอียด ระดับจังหวัด ภาค ทั่วประเทศ
 - ข้อมูลสถานประกอบการธุรกิจทางการค้า และธุรกิจทางการบริการ
 - ข้อมูลสถานประกอบการการผลิต

ระเบียบวิธีการทำสำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. 2555

เนื่องจากการจัดทำสำมะโนเป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลทุกหน่วยที่อยู่ในขอบข่าย (Complete Enumeration) ซึ่งต้องใช้งบประมาณ เวลา และผู้ปฏิบัติงานจำนวนมาก สำนักงานสถิติแห่งชาติ จึงกำหนดแผนการดำเนินงานสำมะโนธุรกิจและอุตสาหกรรม พ.ศ. 2555 โดยในขั้นตอนการนับจด (Listing) ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานจากทุกสถานประกอบการทั่วประเทศ ส่วนขั้นตอนการแจงนับ (Enumeration) ได้มีการนำระเบียบวิธีการสำรวจด้วยตัวอย่างมาใช้ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของสถานประกอบการ : การนับจด (Listing)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลโครงสร้างพื้นฐานของสถานประกอบการตามขอบข่ายคัมภีร์รวมทั่วประเทศ เช่น ชื่อ สถานที่ตั้งของสถานประกอบการ หมายเลขโทรศัพท์/โทรสาร รูปแบบการจัดตั้งตามกฎหมาย/ ทางเศรษฐกิจ การร่วมลงทุนหรือถือหุ้นจากต่างประเทศ จำนวนคนทำงาน และจำนวนลูกจ้าง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียด : การแจงนับ (Enumeration)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียด เฉพาะของสถานประกอบการธุรกิจทางการค้า ธุรกิจทางการบริการ และการผลิต โดยสถานประกอบการที่มีคนทำงานมากกว่า 10 คน จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทุกสถานประกอบการ (Complete Enumeration) ส่วนสถานประกอบการที่มีคนทำงาน 1 - 10 คน (ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก) จะใช้วิธีการสำรวจด้วยตัวอย่าง (Sample Survey) สำหรับรายละเอียดข้อมูลที่เก็บรวบรวม มีดังนี้

ธุรกิจทางการค้าและธุรกิจทางการบริการ

- ประเภทธุรกิจ และขนาดของสถานประกอบการ
- จำนวนคนทำงาน ลูกจ้างและค่าตอบแทนแรงงาน
- มูลค่าซื้อสินค้าเพื่อการจำหน่ายหรือให้บริการ
- ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน

- รายรับของสถานประกอบการ
- สินค้าคงเหลือต้นปี และปลายปี
- สินทรัพย์ถาวร

การผลิต

- ประเภทอุตสาหกรรมการผลิต และขนาดของสถานประกอบการ
- ชนิดของผลิตภัณฑ์ที่ผลิต
- จำนวนคนทำงาน ลูกจ้างและค่าตอบแทนแรงงาน
- ต้นทุนการผลิตและค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน
- ผลผลิตและรายรับ
- วัตถุดิบและสินค้าคงเหลือต้นปี และปลายปี
- สินทรัพย์ถาวร

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ใช้วิธีการส่งเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการและลูกจ้างของสำนักงานสถิติแห่งชาติออกไปทำการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ หรือผู้แทนที่สถานประกอบการมอบหมายให้เป็นผู้ให้ข้อมูล

คาบเวลาการปฏิบัติงาน

1) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน : การนับจุด (Listing)

- การเก็บรวบรวมข้อมูล มีนาคม – มิถุนายน 2554
- การประมวลผลและนำเสนอผลข้อมูลนับจุด ภายในมกราคม 2555

2) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียด : การแจงนับ (Enumeration)

- การเก็บรวบรวมข้อมูล (รวมติดตาม) พฤษภาคม - สิงหาคม 2555
- การประมวลผลและนำเสนอผลข้อมูลแจงนับ
 - สรุปข้อมูลเบื้องต้น พฤษภาคม - กรกฎาคม 2556
 - ข้อมูลฉบับสมบูรณ์ระดับจังหวัดและประเทศ พฤษภาคม - สิงหาคม 2556

การประมวลผล

การประมวลผลทุกขั้นตอนและการจัดทำรายงานผลระดับจังหวัด ดำเนินการที่สำนักงานสถิติจังหวัด โดยสำนักงานในส่วนกลางให้การสนับสนุนทางด้านวิชาการ เช่น การทำโปรแกรมสำหรับการบันทึกข้อมูลและการประมวลผลข้อมูล และการจัดทำต้นฉบับรายงาน เป็นต้น สำหรับการประมวลผลระดับภาคและทั่วประเทศ ดำเนินการที่สำนักงานสถิติแห่งชาติในส่วนกลาง

การเสนอผลและจัดทำรายงาน

การจัดทำรายงานผลสำมะโน

- 1) รายงานผลเบื้องต้น
- 2) รายงานผลระดับจังหวัด
- 3) รายงานผลระดับระดับภาคและทั่วราชอาณาจักร จำนวน 7 ฉบับ ประกอบด้วยรายงานผลของกรุงเทพมหานคร ปริมณฑล ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ และทั่วราชอาณาจักร

